

Arbetsmarknadsnämnden

Sammanträdesdatum 25 september 2019

Remissvar på delbetänkandet "På väg - mot stärkt kvalitet och likvärdighet inom Komvux för elever med svenska som andraspråk". U2019-02278/GV, Dnr 00145/2019

Sammanfattning

Utbildningsdepartementet har bjudit in arbetsmarknadsförvaltningen att yttra sig över delbetänkande "På väg – mot stärkt kvalitet och likvärdighet inom Komvux för elever med svenska som andraspråk, KLIVA". Kliva har haft i uppdrag att utreda och föreslå hur det kan säkerställas att kommuner erbjuder individanpassad utbildning för nyanlända som omfattas av så kallad utbildningsplikt enligt förordning (2017:820) om etableringsinsatser för vissa nyanlända. Målgruppen som förslagen vänder sig till är de med kort utbildning och omfattar inte alla som tillhör etableringsprogrammet. Under 2019 har Helsingborg ungefär 160 personer som omfattas av utbildningsplikt.

Arbetsmarknadsförvaltningen ser förslagen i utredningen som rimliga utifrån uppdraget att kommuner ska erbjuda individanpassad utbildning för nyanlända som ska ta del av sfi och annan utbildning inom den s.k. utbildningsplikten. I lagar och förordningar finns redan tydliga skrivelser om individanpassning men utredningen föreslår ytterligare regleringar som arbetsmarknadsförvaltningen ställer sig positiva till. Vissa förslag kräver dock ett utökat stöd från skolverket och adekvat statlig ersättning.

Beredning

Regeringen tillsatte den 26 juli 2018 utredningen "En sfi och vuxenutbildning av högre kvalitet". Karin Sandwall utsågs till särskild utredare och utredningen som fick namnet *Stärkt kvalitet och likvärdighet inom Komvux för elever med svenska som andraspråk, KLIVA* ska utreda behovet av förändringar när det gäller kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare, sfi, och sfi i kombination med andra vuxenutbildningar. En del av uppdraget, hur det kan säkerställas att kommuner erbjuder individanpassad utbildning för nyanlända enligt förordningen (2017:820) om vissa nyanlända invandrare, skulle enligt direktiven redovisas i en egen promemoria den 28 februari 2019. Efter tilläggsdirektiv beslutades redovisning till den 31 maj 2019. Utredningens övriga delar förlängdes till den 16 augusti 2019.

I maj 2019 överlämnade utredningen sin promemoria "På väg- mot stärkt kvalitet och likvärdighet inom Komvux för elever med svenska som andraspråk". I juli 2019 fick Helsingborgs stad ta del av promemorian och anmodades att vara remissinstans.

Arbetsmarknadsnämnden har gett arbetsmarknadsförvaltningen i uppdrag att, tillsammans med medarbetare inom vuxenutbildningen, handlägga ärendet genom att bedöma samt inkomma med synpunkter på promemorian. I ärendet presenteras förslag på synpunkter att lämna som yttrande i remissvar till promemorian.

I ärendet finns följande handlingar

- Promemorian "På väg- mot stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk
- Tjänsteskrivelse

Förslag till beslut

Arbetsmarknadsförvaltningens förslag till arbetsmarknadsnämnden är

att till utbildningsdepartementet lämna yttrande enligt upprättat förslag

Beskrivning av ärende

Kliva-utredningen har haft i uppdrag att utreda och föreslå hur det kan säkerställas att kommuner erbjuder individanpassad utbildning för nyanlända som omfattas av så kallad utbildningsplikt enligt förordning (2017:820) om etableringsinsatser för vissa nyanlända. Målgruppen som förslagen vänder sig till är de med kort utbildning och omfattar inte alla som tillhör etableringsprogrammet. Under 2019 har Helsingborg ungefär 160 personer som omfattas av utbildningsplikt.

Utredningen föreslår en sammanhållen utbildning med fokus på det svenska språket. Varje kommun ska besluta om en plan för den sammanhållna utbildningen med uppgifter om utbildningens syfte, huvudsakliga innehåll, längd och organisering. Den sammanhållna utbildningen ska omfatta minst 23 timmars undervisningstid.

Arbetsmarknadsförvaltningen instämmer i utredningens förslag om en sammanhållen utbildning för vissa nyanlända vuxna men ser att det kan innebära svårigheter för huvudmannen att organisera utbildningarna så att de integreras. I kommuner har man ofta flera aktörer och det blir en utmaning för huvudmannen att samverka kring elevens sammanhållna utbildning. Kursplaner och övrigt regelverk medger redan idag olika kombinationer och integrerade utbildningar men med en sammanhållen utbildning blir det mer tydligt hur kommunen planerar och anpassar sitt kursutbud för elever med kort utbildning. Den sammanhållna utbildningen kan också med fördel erbjudas för övriga elever under förutsättning att kommunen prioriterar detta. Utredningens förslag om en lagreglering till en omfattning av 23 timmars undervisningstid ser arbetsmarknadsförvaltningen som positivt.

För att utredningens förslag om en sammanhållen utbildning ska fungera krävs enligt utredningen en reglering enligt förordning (2017:820) om etableringsinsatser för vissa nyanlända. Regleringen innebär att AF ska ha skyldighet att meddela kommuner vilka individer som anvisats till utbildningsplikt. Arbetsmarknadsförvaltningen ser regleringen som en förutsättning för att kommuner ska veta vilka individer som omfattas av utbildningsplikten.

Utredningen föreslår också ett riktat stöd till nyanländas lärande i vuxenutbildningen för att höja kvaliteten. Arbetsmarknadsförvaltningen ser ett stort behov av stöd från Skolverket för att kunna genomföra de insatser som behövs. Dels behövs stöd när det gäller att utforma en plan för den sammanhållna utbildningen men också stöd och förslag på hur man kan kombinera och integrera utbildningar för målgruppen.

Redan idag finns det ett regelverk om minst 15 timmars garanterad undervisningstid i kurs A och B, med läs- och skrivinläring utöver detta, och arbetsmarknadsförvaltningen ställer sig positiva till förslaget om att den garanterade undervisningstiden i kurs A och B ska vara

oförändrad. Samtidigt ser vi ett behov att målgruppen ska kunna kombinera utbildningsinsatser med praktik för att korta vägen till arbete.

För att elever ska nå målen för sfi och kunna kombinera/integrera med annan vuxenutbildning föreslår utredningen att huvudmannen bör prioritera kurator och specialpedagog när man fattar beslut om resurser i den sammanhållna utbildningen. Arbetsmarknadsförvaltningen delar utredningens förslag men vill gärna ha en starkare formulering genom att skriva – kurator och specialpedagog ska prioriteras. Arbetsmarknadsförvaltningen ställer sig också positiva till att studiehandledningens roll i undervisningen undersöks och att det görs statliga satsningar på att utveckla studiehandledarfunktionen inom vuxenutbildningen.

Arbetsmarknadsförvaltningen ser fram emot förslaget om en kartläggning av kompetensutveckling för lärare, och ser att det finns behov både för behöriga och obehöriga lärare. Målgruppen för utredningens förslag, personer med låg studiebakgrund, är en elevgrupp som många lärare saknar erfarenhet av. För att så många lärare som möjligt ska kunna ta del av kompetensutveckling kan staten behöva bidra ekonomiskt till kommuner. Kommuner i sin tur ska också se över möjligheten att låta lärare studera i tjänsten.

Utredningen gör även bedömningen att Skolverket och SCB bör utveckla den nationella statistiken. Arbetsmarknadsförvaltningen instämmer med förslaget. För att kunna utvärdera och dra välunderbyggda beslut behövs en tillförlitlig statistik.

Kommunerna måste få ersättning för den anpassning som krävs utifrån målgruppens behov och förutsättningar. I utredningen framgår att utgångspunkterna är att Sfi är finansierat via den så kallade schablonersättningen. Därtill är utgångspunkten att de kurser som ges inom utbildningsplikten (orienteringskurser) inom grundläggande vuxenutbildning finansieras via det generella statsbidrag som kommunerna får med anledning av rättighetslagstiftningen. I utredningen framgår att beräkningen baseras på 2007 års volymer och kostnader vilket arbetsmarknadsförvaltningen inte anser är rimligt. Arbetsmarknadsförvaltningen vill betona vikten av att det statsbidrag/ den ersättning som kommunerna får för att genomföra utbildningsplikten måste riktas så att det kommer verksamheten till del utan att det därför medför en alltför omfattande administrativ belastning. Det finns en risk att statsbidrag som hamnar i den "kommunala påsen" inte kommer verksamheten till gagn eftersom schablonersättningen inte är öronmärkt till de olika delar som kommunen ansvarar för när det gäller nyanlända. För att kunna genomföra individanpassningar och skapa utbildningsplikt av hög kvalitet som ska uppnå sitt syfte måste kommunerna få full kostnadstäckning för de kostnader som uppstår i och med reformen.

Arbetsmarknadsförvaltningen ser förslagen som utredningen föreslår som rimliga utifrån uppdraget att kommuner ska erbjuda individanpassad utbildning för nyanlända som ska ta del av sfi och annan utbildning inom den s.k. utbildningsplikten. I lagar och förordningar finns redan tydliga skrivelser om individanpassning men utredningen föreslår ytterligare regleringar som arbetsmarknadsförvaltningen ställer sig positiva till.

Maria Norrby
Arbetsmarknadsdirektör

Beslutet ska skickas till
Utbildningsdepartementet